

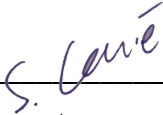
החלטת סגן הממונה על המשמעת – הכרעת דין

1. הקובלנה שהוגשה כנגד הנקבלת – תלמידת שנה א' לרפואת שיניים – היא חלק מקובלנות רבות אחרות שמתייחסות למקרה מצער שאירע בקורס "משבר האקלים וקיימות – מבט רב תחומי" (ראו הכרעת הדין בעניין ד-2022-12). בקורס זה התקיימה, בתחילת פברואר, בחינת בית אמריקאית שאליה ניגשו מאות סטודנטים שלקחו את הקורס. הבחינה התנהלה עם חומר פתוח לגמרי – לרבות גישה חופשית לאינטרנט (כלומר, ויקיפדיה, גוגל וכו'). עם זאת, ההנחיות שפורסמו לבחינה אסרו בצורה מפורשת העברת מידע בין סטודנטים בזמן הבחינה (לרבות באמצעות וואטסאפ, שיחת טלפון וכו'). על אף האמור, חלק מהסטודנטים בקורס הפרו את ההוראות האמורות. הם השתתפו באופן פעיל בזמן המבחן בקבוצת וואטסאפ של הקורס בה דנו בנושאי הבחינה – שאלו שאלות (וענו עליהן), התייעצו, וכו'.
  2. בעקבות מקרה מצער זה הוגשו קובלנות כנגד חלק מתלמידי הקורס שהשתתפו באותה קבוצת וואטסאפ. בקובלנה שהוגשה כנגד הנקבלת נטען כי לקראת תום הבחינה הנקבלת צילמה שאלה מהמבחן ושלחה את הצילום בקבוצת וואטסאפ עם השאלה "מישהו יודע?". בכך הקובלנה מייחסת לנקבלת עבירות של הפרת הוראות בבחינה והונאה בבחינה (סעיפים 29.4 ו-29.3 לתקנון המשמעת – סטודנטים (תשס"ח) (להלן – התקנון). בדיון ההקראה בעניינה הודתה הנקבלת בעובדות כתב הקובלנה אך כפרה בעבירת ההונאה.
  3. בדיון ההוכחות שהתקיים הציגה הקבילה את ראיותיה – צילום מסך רלוואנטי מאותה קבוצת וואטסאפ של הקורס. הנקבלת כפרה כאמור בעבירת ההונאה והדגישה את הטענות הבאות. היא לא ראתה את ההנחיות לבחינה וסברה בתום לב כי שיתוף בין הסטודנטים מותר (בדומה, לטענתה, לקורס קודם שלקחה, בו לכאורה הותרה התייעצות בין סטודנטים). האווירה בקורס, ובפרט התנהלות הסטודנטים בקבוצת וואטסאפ, נתנו תחושה ש"הכל מותר". לכך תרמה התנהלות מרצה הקורס ש"טמנה פח" לסטודנטים. הנקבלת לא הרוויחה דבר מההונאה – לטענתה שלחה את המבחן מבלי לחכות לתשובה בקבוצת וואטסאפ. בדומה, ממילא משקל השאלה זעום, ועבורה הקורס הוא ב"כלים שלובים", כלומר ללא ציון (רק עובר/נכשל). מכאן, שאין לה כל אינטרס בביצוע הונאה, דווקא בקבוצת וואטסאפ פומבית.
  4. החלטתי להרשיע את הנקבלת הן בעבירת הפרת ההוראות והן בעבירת ההונאה. חלק מטעונוי הנקבלת חופפים לטענות שהעלו נקבלים אחרים מאותו אירוע, בהן דנתי במרוכז ובפירוט בעניין ד-2022-12 הנ"ל. אדגיש בקצרה את הנקודות הבאות:
- ההנחיות לבחינה – בעניין ד-2022-12 הנ"ל דנתי בפירוט בטענות לגבי ההנחיות לבחינה. בענייננו ההנחיות – שאוסרות על שימוש בוואטסאפ תוך כדי הבחינה – ברורות ומפורטות. הן נשלחו בהזדמנויות שונות. קשה להלום שהנקבלת לא היתה מודעת להנחיות אלו, לרבות לפרטים הטריויאליים כגון אופן המבחן, מיקומו וכו'.¹
  - האווירה בקורס והפיקוח על הבחינה – בעניין ד-2022-12 דנתי בהרחבה גם בטענות אלו והדברים יפים לענייננו. אפשר והיה מוטב לנקוט באמצעי פיקוח אחרים. אך הבחירות של צוות הקורס אינן עומדות לדיון בתיקים אלו. לאור ההנחיות הברורות שאסרו על שיתוף איני מקבל את הטענה כי מרצה הקורס טמן פח לסטודנטים (וראו גם עניין ד-2022-9 לגבי התנהלות מרצה הקורס).

¹ ייתכן כי בבחינה קודמת שעשתה הנקבלת הותר שיתוף בין הנבחנים. הדברים עלו בדיון ההוכחות אך לא הוצגו מסמכים רלוואנטיים. גם אם הנקבלת נבחנה בבחינה אחרת בה הותר שיתוף, עדיין ההנחיות הברורות בענייננו אסרו על שיתוף – ונקודת המוצא היא שהתלמידים בקורס מודעים להנחיות אלו.

- הגשת הבחינה ללא המתנה למענה – הנקבלת טוענת כי היא אפילו לא חיכתה לתשובה והגישה את הבחינה מיד לאחר מכן.² נקודה זו – מתי בדיוק הגישה הנקבלת הבחינה – טענה בירור עובדתי. אך טענה זו, שעשויה להיות רלוואנטית לעניין העונש, אינה משליכה על ההרשעה בעבירת ההונאה. אני סבור שעצם העלאת השאלה בקבוצת הוואטסאפ – גם ללא קבלת תשובה – מהווה הונאה.³ בדומה לעניין ד-2022-18, איני רואה בשליחת המבחן ללא קבלת תשובה כפטור עקב חרטה.
- התועלת לנקבלת והיסוד הנפשי – נטען כי לנקבלת היה רווח זעום מהעלאת שאלה לקבוצת הוואטסאפ הפומבית. כפי שפירטתי בתיקים האחרים, התועלת אולי זעומה, אך היא לא בלתי-קיימת. איני רואה ברווח זעום מהפעולה אינדיקציה להיעדר יסוד נפשי בענייננו. כזכור, סיכויי התפיסה נחזו כנמוכים מאוד, דווקא לאור האוירה ה"מתירנית" בקורס, מה שעשוי להצדיק, מזווית הראייה של הסטודנטים, הפרת הוראות הבחינה ונטילת סיכון.

הכרעת הדין ניתנה היום, 5.9.2022.

 _____
 ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת

² כדברי הנקבלת בדיון ההוכחות: "היתה שאלה אחת ואמרתי כולם שולחים שאלות. לא ענו לי ושתי דקות אח"כ הגשתי את המבחן".
³ ואכן, ס' 29.3.2 לתקנון מגדיר בין היתר הונאה במפורש כ"העברת מידע או ניסיון להעברת מידע בין נבחנים . . .". זאת ועוד: בדיון הפלילי ה"רגיל", הניסיון שקול בחומרתו ככלל לעבירה המושלמת. ס' 34 לחוק העונשין, לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

החלטת סגן הממונה על המשמעת – גזר דין

1. בהכרעת דיני מיום 5.9.2022 הרשעתי את הנקבלת בעבירות של הפרת הוראות בבחינה והונאה בבחינה. ביום 15.9.2022 התקיים דיון בשאלת עונשה של הנקבלת.
2. הקבילה עתרה לעונש הרחקה של שני סמסטרים, בנוסף לפסילת הקורס והרחקה על תנאי. הנקבלת עתרה לעונש הרחקה של סמסטר אחד בפועל, עם אפשרות להמירו בעבודות שירות. הנקבלת הסתמכה בין היתר על עניין ד-2022-21, מתיקי משבר האקלים. בתיק זה, שעסק בנקבלת שכתבה הודעה בוואטסאפ הקבוצתי ומחקה אותה, הגיעו הצדדים להסדר שכולל עונש הרחקה של סמסטר אחד, עם אפשרות להמירו בעבודות שירות. בנוסף, הנקבלת הדגישה את השיקולים הבאים לקולא: היעדר תכנון מוקדם; העובדה כי הנקבלת שלחה הודעה בודדת בוואטסאפ; התועלת הזעומה שהפיקה משליחת ההודעה (שלא נענתה); הרקע האישי שלה – הנקבלת היא תלמידה מצטיינת ובעלת רקע התנדבותי עשיר; הנקבלת הפיקה את הלקח מהמקרה ומתחרטת על שאירע. לבסוף, לאור היותה של הנקבלת תלמידת רפואה, שלומדת במערכת שנתית, גם הרחקה בפועל של סמסטר אחד משמעותה, לטענת הנקבלת, הרחקה לשנה שלמה.
3. כאמור בעניין ד-2022-12, אני סבור כי במקרה הטיפוסי של עבירת הונאה בתיקי משבר האקלים יש להקל מעט בענישה ביחס להליכים "רגילים". ענייננו מדגים: מדובר בשליחת הודעה בודדת, ללא תכנון מוקדם או המשכיות, ועם תועלת זעומה לנקבלת. על כן, אני סבור שיש להעמיד את עונשה של הנקבלת על שנת הרחקה. לאור הנסיבות האישיות והתרשמותי מהנקבלת, יש לאפשר המרה של עונש ההרחקה באחד מהסמסטרים בעבודות שירות.
4. אני ער לעובדה שעונש זה עלול לפגוע קשות באורחות חייה של הנקבלת, בפרט לאור היותה תלמידת רפואה. עם זאת, לא מצאתי לנכון לקבל את עמדת הנקבלת, ולהעמיד את עונשה על סמסטר הרחקה בפועל, עם אפשרות להמרה בעבודות שירות. המשמעות המעשית של קבלת עמדה זו היא פטור מהרחקה מהאוניברסיטה. פטור כזה עומד בניגוד להוראת סעיף 30א לתקנון ולמסר הראוי בעבירות הונאה (והשוו לעניין ע-2015-5). לבסוף, לא ניתן להקיש לענייננו מעניין ד-2022-21, שם הצדדים הגיעו להסדר טיעון לאור קשיים ראייתיים.
5. אשר על כן, אני גוזר את עונשה של הנקבלת כדלקמן:
  - א. פסילת הקורס נשוא הקובלנה.
  - ב. הרחקה בפועל לשני סמסטרים, סמסטר א' וסמסטר ב' תשפ"ג. את ההרחקה מסמסטר ב' תשפ"ג תוכל הנקבלת להמיר ב-60 שעות עבודה לטובת הציבור שיבוצעו בתיאום ודרך הדקנאט. סיום עבודות אלו עד לתום סמסטר א' תשפ"ג יהווה תנאי לחזרה ללימודים בסמסטר ב' תשפ"ג.
  - ג. הרחקה על תנאי של שני סמסטרים למשך שנתיים מיום חזרתה של הנקבלת ללימודים.

גזר הדין ניתן היום, 21.9.2022.

ד"ר שי נ. לביא

ס' הממונה על המשמעת